

Prædiken til 12. søndag efter trinitatis (A) 1941

En prædiken af Kaj Munk¹

Kaj Munks prædiken over Mark 7,31-37 til 12. søndag efter trinitatis, den 31. august 1941. Kilder: *Nationaltidende* 31. august 1941;² *Ved Babylons Floder*³, s. 139-144; *Krigens Prædikener*⁴, s. 177-181.

Og da Jesus gik bort igen fra Tyrus's Egne, kom han over Sidon midt igennem Dekapolis's Egne til Galilæas Sø. Og de bringe ham en døv, som ogsaa vanskeligt kunde tale, og bede ham om, at han vilde lægge Haanden paa ham. Og han tog ham afsides fra Skaren og lagde sine Fingre i hans Øren og spyttede og rørte ved hans Tunge og saa op til Himmelen, sukkede og sagde til ham: "Effata!" det er: lad dig op!⁵ Og hans Øren aabnedes, og straks løstes hans Tunges Baand, og han talte ret. Og han bød dem, at de ikke maatte sige det til nogen; men jo mere han bød dem, desto mere kundgjorde⁶ de det. Og de bleve over al Maade slagne⁷ af Forundring og sagde: "Han har gjort alle Ting vel; baade gør han, at de døve høre, og at maalløse⁸ tale." (Mark 7,31-37)⁹

Af hvad Grund forbød han dog sine Disciple at gøre denne skønne og stolte Gerning kendt vidt og bredt? øvede han da ikke sine Undergerninger, for at de skulde rygtes?

Nej, det gjorde han netop ikke. Han øvede dem ugerne¹⁰; det var ham imod at vise Magt. Ikke engang for at Folket skulde se, hvor mægtig en Herre hans Far var, slap han sine hemmelige Kræfter løs. Atter og atter lader Beretningerne skinne igennem, hvor han kviede sig¹¹, naar Menne-skers Bønner og Forventninger tvang ham til at tage Hul paa det Fond¹² af Ordets Almagt, han laa inde med som Arv fra den Fader, der sagde Bliv Lys, og der blev Lys¹³. Ogsaa nu tysser han paa Disciplene. Han vidste godt, at han egentlig ikke skulde gøre disse underfulde Gerninger. De fremkaldte Haab i al Evighed, Haab, som ikke kunde opfyldes: Aarhundereder efter kunde en Stakkel høre om, hvad han gjorde ved den døvstumme i Galilæa, og sukke: Hvorfor hjælper du ikke mig? Og der var Tusinder af Stakler i Galilæa, han ikke kom i Nærheden af, og som han ikke fik Lejlighed til at befri. Hans Gerning var en helt anden end Lapperier. Derfor: ti stille, Disciple! jeg bliver kvalt i Krav om timelig Hjælp, hvis dette rygtes for vidt.

Jamen hvorfor gjorde han da overhovedet Miraklerne? Havde det ikke været en større Kærlighed af ham at vise Haardhed i de enkelte Tilfælde

og sige Nej end skuffe de Legioner¹⁴ af Tilfælde, der siden vilde komme? Maaske. Men han *kunde* ikke vise Haardhed. Kærligheden i ham var for stærk til andet end hjælpe, naar han nu kunde det. Af Kærlighed og udelukkende Kærlighed til de lidende overtraadte han Loven om "af Tro alene" og "med Ordet alene"¹⁵ og gjorde det, han egentlig ikke maatte, den magtfulde Gerning. Daaden¹⁶ i Synlighedens Verden.

I denne hans spontane og hæmningsløse Vilje til at hjælpe, møder vi hans Sind. Kun fra Korsets Træ slaar hans Medmenneskelighed os endnu varmere i Møde end i hans Undergerninger. Hvor holdt han dog af disse Mennesker! Med deres Træk forvredne af Lidelse, af Fordummelse¹⁷, af Had. Hvor maa vi elske et Hjerte, der saadan formaaede at elske!

Kære kristne Menighed, dette er din og min Frelser. Han færdes ikke længere hos os i Kødet, han behøver ikke længere at begrænse sig til de enkelte, der kan naa frem til ham. Hans Helligaand fortæller os her i vor Kæde¹⁸, at enhver har nu Adgang til ham, og hans Hjerte banker lige trofast for enhver. Den Historie om den døvstumme ved Galilæas Sø, der trods hans Forbud sivede ud, er nu kendt over al Verden og har sin særlige Adresse¹⁹ til hvert eneste Menneske i denne Alverden. Du er ikke døv, eller er du det? du er ikke stum, eller er just det *din* Vanskelighed? Men hvad du end er, saa har du en Frelser fra alt, hvad nævnes kan af ondt.

Er dette mere end Præstesnakkerads? Nu skal vi naturligvis til at have disse aandelige Fortolkninger. At han helbreder din Døvhed, betyder, at han giver dig Øre for Evangeliets Sandhed og Salighed, at han fjerner din Stumhed, vil bare sige, at han giver dig Mod til at blive en bekendende Kristen. Den Tønde har vi nok af.²⁰ Men kan De, Hr. Pastor, vise mig en eneste Krøbling, der er bleven normal ad aandelig Vej? Eller: hvorfor skal vi spille den blindes Tid med at lære ham Blindskrift, naar vi kan faa gjort ham seende af Jesus?

Hør nu, min iltre²¹ Ven, lad os nok engang gaa til Dagens Evangelium med vore Kar²². Denne døvstumme, som kom Jesus paa tværs under hans Vandring, hvad ved du om, hvor længe han har staaet i denne tunge Tilstand, og hvor mange bitre Tanker, der har brændt før i hans Sjæl? Han har følt sig som Udskud, et Ler, brændt fejl i Pottemagerens Værksted²³, og min Gud, hvorfor kaster man de mislykkede Pottesager ud, men lader de mislykkede Mennesker leve?

Med hvilken Mistvivl²⁴ har han ikke ladet sig slæbe til denne ny Mirakelmager, der var begyndt at gaa Gny af²⁵! hvem skulde kunne hjælpe *ham*? Fejl under Brændingen betyder Fejl for stedse.

Hvad Evangeliet fortæller os i Dag er dette, at der, hvor denne Mand havde sin Forbandelse, der fik han sin Velsignelse. Netop det onde i hans

Liv kom til at vise ham, at Gud er god. Nederlaget var Forudsætningen for hans Sejr.

Jeg har hørt mange Bønner til Gud fra Folk, der var i Nød, og jeg har set dem blive bøn hørt paa de mest overraskende Maader. Jeg har oplevet, at Mennesker har faaet nøjagtig det, de har bedt om, og jeg har oplevet, at de er bøn hørt paa en helt anden Maade, der blot gjorde dem endnu lykkeligere, og jeg har ogsaa set, at det var, som om de slet ikke blev hørt, og netop Guds strenge Tavshed blev de Mennesker til den dybeste Rigdom. Og jeg har oplevet Sind, der af en afslaaet Bøn blev gjort fornægtende og tvivlende og spotske, eller Sind, der efter en opfyldt Bøn vendte tilbage til Utaknemmelighed og revnende Ligeledhed.

De bragte til Jesus en døv, som ogsaa vanskeligt kunde tale. Og Jesus tog ham afsides fra Skaren og lagde sine Fingre i hans Øren og spyttede og rørte ved hans Tunge og saa op til Himlen. Hvad har den Syge tænkt: Hvad skal al det Hokusfokus til? Og hvad har Tilskuerne i Frastand tænkt? De overtroiske har set Besværgelser i det, og de andre har lugtet Suggestion²⁶, eller hvad de kaldte det dengang. Men Jesus vidste nok, hvad han gjorde; kunde han ikke tale til den døde, saa maatte han henvende sig til de Sanser, der var i Behold, for at Opmærksomheden kunde spændes og Troen gry²⁷. Da Stunden var inde, raabte han sit mægtige Effata, og den Helbredte fornåm²⁸, og de forstod det alle, at Han er den, der gør alle Ting vel.

At naa frem til Kristus betyder, at det meningsløse i Tilværelsen faar sit Grundskud²⁹. Hvor har jeg ofte hørt enfoldige troende udbryde, naar et eller andet skete, som vi andre syntes var ondt og kun ondt: Det her skal nok være godt for noget. Selv i det dybeste Mørke aner de Lys. Ikke blot saadan, at der midt i alt det sorte dog glimter en Straale, men saadan, at selve Mørket er et Stadium af Lys.

Han tog ham afsides fra Skaren. Saadant et lille banalt Ord som afsides — hvor faar det Vægt, naar det findes i den hellige Skrift! Der er *de* Kristne, som har gjort just den Erfaring, at naar Sorger og Skuffelser, naar Svigten, deres egen og andres, havde rykket dem ud af deres sædvanlige Livs Trummerum og givet dem ledige Hænder og lange Timer, da dagedes³⁰ det omsider for dem, at det var selve Kristus, der havde taget dem afsides. "Han lagde sine Fingre i hans Øren, spyttede og rørte ved hans Tunge" — ja, de sansede, at han handlede meget underligt og uforstaaeligt med dem. Men de gav sig ind under hans Behandling; jo mere gaadefuldt det faldt dem, hvad han gjorde ved dem, des inderligere troede de ham. Og der kom den Dag, da deres Tro fik Ret, og deres Tunge bekendte: Han er den, der gør alle Ting vel.

Kanoners Torden og Bombers Drøn er ved at gøre al Menneskeheden døv, og Lidenskabens Krampe ryster den, saa Talens Brug er den nægtet³¹, og den stammer paa Forbandelser og Løgne. Vi længes, længes raadvildt, med Øjne, der svier af at stirre, og fordi de ikke længere kan græde, vi længes efter det Menneske, den Nation, den Aand, der kan bringe denne arme Menneskehed hen til Frelseren. Vi ved, at Han venter, rede til, saa saare³² det blot er muligt, at gøre sit Kærligheds Under, saa den døde skal kunne høre Sangen om Livets Mening, og den stumme skal løfte sin Stemme til at deltage i Lovsangen om, at *Han* gør alle Ting vel.

¹ Prædikenen er gengivet med gammel retskrivning og med Kaj Munks sprogbrug. I vore kommentarer benytter vi dog moderne retskrivning.

² Munk, Kaj 1941. "Tolvte Søndag efter Trinitatis", *Nationaltidende*, 31. aug. 1941.

³ Munk, Kaj 1941. *Ved Babylons Floder: Danske Prædikener 1941*. Nyt Nordisk Forlag.

⁴ Munk, Kaj 2021. *Krigens Prædikener*. Aalborg Universitetsforlag.

⁵ *lad dig op*: luk dig op.

⁶ *kundgjorde*: vidnede om, fortalte.

⁷ *slagne*: slået.

⁸ *maalløse*: stumme.

⁹ *Prædikenteksten*: medtaget i den oversættelse, som Munk må formodes at have benyttet ved gudstjenesterne. For *Det Nye Testaments* vedkommende den autoriserede udgave fra 1907.

¹⁰ *ugerne*: nødigt.

¹¹ *kviede sig*: ikke havde lyst til, prøvede at undgå.

¹² *Fond*: væld.

¹³ *den Fader, ... der blev Lys*: henv. til skabelsesberetningen, 1 Mos 1,3.

¹⁴ *Legioner*: talrige, tusinder.

¹⁵ *af Tro alene og med Ordet alene*: Troen alene (sola fide) og Ordet (Bibelen) alene (sola scriptura) er lutherske dogmer.

¹⁶ *Daaden*: den gode handling.

¹⁷ *Fordummelse*: den dumhed og passivitet, nogen er bragt i.

¹⁸ *Kæde*: formentlig slægtled.

¹⁹ *Adresse*: henvendelse.

²⁰ *Den Tønde har vi nok af*: den slags har vi nok af.

²¹ *Iltre*: ivrige, opfarende.

²² *gaa til Dagens Evangelium med vore Kar*: formentlig henv. til kvinden, der på profeten Elisass opfordring samler kar hos naboerne, og sidenhen på mirakuløs vis fylder dem med olie fra et lille krus, se 2 Kong 4,1 ff.

²³ *Pottemagerens Værksted*: se Jer 18,1 ff., hvor profeten får besked om at gå ned til pottemagerværkstedet, hvor Gud vil sige ham noget.

²⁴ *Mistvøl*: fortvivlelse, håbløshed.

²⁵ *gaa Gny af*: vække opsigt.

²⁶ *Suggestion*: det ad psykisk vej at fremkalde en forestilling hos en anden.

²⁷ *gry*: bryde frem.

²⁸ *fornam*: fornemmede.

²⁹ *det Meningsløse ... faar sit Grundskud*: Meningsløsheden rammes, så den lider et knusende nederlag.

³⁰ *dagedes*: gik op for, åbenbares, blev klart.

³¹ *Talens Brug er den nægtet*: formentlig henvisning til censuren under 2. verdenskrig.

³² *saa saare*: så snart.